

ОТГОВОРИ

от гл. ас. Йорданка Трифонова
на въпроси и бележки, поставени в рецензиите и становищата
във връзка с конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по
2.1. Филология (Славянска филология – теория на превода),
обявен от СУ „Св. Климент Охридски“ в ДВ, бр.9/02.02.2016 г.

В съответствие с изискванията на чл. 6 от *Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“*: „При конкурс за академична длъжност професор или доцент научното жури изисква от кандидатите писмени отговори на критичните бележки в рецензиите“ представям писмен отговор на забележките в рецензиите и становищата. Въпрос ми е поставен единствено от проф. В. Радева, критични бележки присъстват в рецензията на доц. В. Панайотов и становищата на проф. В. Радева, проф. Д. Янкова, доц. С. Петкова и доц. С. Томанова. Отговарям според реда на рецензиите и становищата.

Благодаря на уважаемото Научно жури за високата оценка на професионалната ми дейност, изразена в рецензиите и становищата.

Рецензия на доц. В. Панайотов

1. „...начинът на представяне на списъка с публикации не улеснява възприемането им за рецензента, защото те са номерирани общо, без да е ясно кои точно са свързани с настоящата процедура“ (с. 2)

В авторската ми справка е посочено: „Представям за участие 35 научни публикации, от които една монография, пет студии, двайсет и две статии, три речника и четири учебни помагала. Участвам в конкурса както с материалите (преводи на книги и други текстове), така и с дейностите (преподавателска, редакторска, участие в конференции, публични изяви, членство в творчески съюзи), посочени в т. XII – XIX на настоящата справка“ (с.1). Всички публикации са свързани с процедурата, а тематизирането им с цел улесняване на четенето.

2. „Сред останалите студии и статии, с които Й. Трифонова участва в конкурса преобладават теоретични разработки (а) [...] Научните приноси в тях са безспорни и значими, но в голямата си част не са тясно свързани с настоящия конкурс (б)“ (с. 6)

а) Конкурсът е по теория на превода. Практиката на превода се упражнява в практическите часове по езика.

б) Теорията на превода е многоаспектна дисциплина. Тя оперира с категории на поетиката, естетиката, лингвистиката, психологията и семантиката (И. Леви. *Искусство перевода*. М. 1974, с. 5) и „се опира на съвременните филологически научни парадигми и течения“ – структурализъм, трансформационно-генеративна граматика, лингвистична

теория за релеванността, прагматика, когнитивизъм, херменевтика, деконструктивизъм. (И. Ликоманова, *Славяно-славянският превод* С., 2006, 51-99).

3. *Във връзка с многобройните забележки към хабилитационния труд (с. 3-6):*

а) по проблематиката:

По дефиниция монографията е цялостно научно изследване на *един проблем*. Успешната му разработка е въпрос на оценка. Проблемът за превръщането на устната реч в писмена и фиксирането ѝ в текстове, българската графична норма и по-специално графиката на поезията не са разработвани нито в българското езикознание, нито в българското литературознание, още по-малко в теорията на превода. В изследването ясно е посочено, че целта на тази глава е „да предложи единна лингвистична интерпретация на графиката на Яворовата поезия, която да послужи като отправна точка при превода на стихотворенията му на други езици (с. 86).

б) по оформлението:

Съгласна съм със забележките, неточностите са резултат от недобра коректорска работа.

Становище на проф. В. Радева

1. *„Не е ясно съотношението между ръководените 23 дипломни работи и периода след 2012 г., когато в качеството си на доктор е имала право да ръководи дипломни работи“ (с. 2).*

В периода 2012 -2016 г. съм ръководила 8 дипломни работи, последната от които бе защитена през м. юли 2016 г. (*Особености на превода на наказателноправни текстове от чешки на български език*). Поради това не е отбелязана в списъка с научното ми ръководство.

2. *„Докато Й. Трифонова е представила приноси в осем области на езикознанието, като освен монографията четири от публикациите (№ 11, 13, 14, 15) имат пряко отношение към теорията на превода“ (с.5)*

Вж. отговор № 2 б) към рецензията на доц. В. Панайотов.

3. *„Преподавателската дейност на д-р. Й. Трифонова включва участие главно като хоноруван преподавател по практически чешки език и като гл. асистент от 2014 г. по чл. 68. Ал. 1, т. 3.“ (с. 5).*

В авторската справка посочвам в какво се изразяват заниманията ми по езика с магистрите от IV и V курс и като хоноруван преподавател, и като гл. ас. по чл. 68. ал. 1, т. 3:

в IV курс – [...] превод (обратен превод на български текстове със средна степен на трудност и прав превод на чешки текстове с висока степен на трудност от следните жанрове: публицистични – информация, репортаж, интервю, коментар, исторически материал, разследване; художествени – детска приказка; съвременен белетрист; съвременен поет; научни – научна статия);

в V курс – [...]; превод (обратен превод на чешки текстове със степен на трудност в съответствие с изискванията на учебния план, и прав превод на чешки текстове с висока степен на трудност: ораторска реч, тематично журналистическо разследване, текст с

религиозна тематика; художествен текст, поетически текст; превод на документи)“ (Авторска справка, с. 15).

Становище на проф. Д. Янкова

1. *Очевидно темата на дисертацията продължава да вълнува кандидатката, но принципно теми, използвани в дисертации или в други конкурси нямат място в приносите за настоящия конкурс.* (с.7)

Според Правилника за прилагане на ЗРАС, чл. 53. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г., в сила от 8.03.2011 г.) кандидатите за заемане на академичната длъжност "доцент" трябва [...] „3. да са представили публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания или доказателства за съответни на тях художественотворчески постижения в областта на изкуствата, които да не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен "доктор" и за придобиването на научна степен "доктор на науките". Никъде в закона не е казано, че не могат да се разработват теми, които са само констатирани, както е посочено от коректност в авторската ми справка: „В статията *За апелативно-проприалната омонимия в българския и чешкия език (V.19)* се разглежда проблем, само констатиран в кандидатската ми дисертация (Авторска справка на Йорданка Трифонова, с. 10)“. В противен случай не бих си позволила да твърдя, че „проблемът не е разработван в българската лексиколожка литература и статията е първото изследване в тази област“ (Авторска справка на Йорданка Трифонова, с. 10). Преработената студия под печат *За статута на чуждите думи в българския език* е посочена в библиографията, за да докаже актуалността на проблематиката и бързия отзвук от публикацията ми.

2. „*Същото важи и за раздела Теоретична лексикография – не може да се приеме формулировката „Приносният характер на изследването е във формулирането на въпросите, които трябва да реши славянската преводна лексикография в България с оглед изискванията към е-речниците...” (в „Славянско-българската двуезична лексикография с оглед използването ѝ в е-речниците”, 2011)“ (а) и „Приносният характер на статията е във формулирането на задачите, които трябва да решат славянските национални лексикографии, за да се уеднакви онимичната информация в славяно-славянските електронни речници” (в „Собствените имена като обект на обработка в двуезичните електронни речници на славянските езици – проблеми и решения”, 2008“) (б). (с.7)*

Авторката на становището некоректно цитира само част от текстовете в авторската ми справка, които гласят:

- а) „Приносният характер на изследването е във формулирането на въпросите, които трябва да реши славянската преводна лексикография в България с оглед изискванията към е-речниците: а) за симетрия и паралелизъм на лексикографския материал; б) за възможно най-пълно обхващане на писмената и устната форма на езика; в) за неусложнена с обяснения организация на речника, съобразена с ползвателя; г) за създаване на „мрежова” макроструктура, даваща достъп до максимално количество информация; д) за представяне на думата в контекст въз основа на превода; е) за модулно представяне на информацията, позволяващо различни приложения“ (Авторска справка на Йорданка Трифонова, с. 11-12)
- б) „Приносният характер на статията е във формулирането на задачите, които трябва да решат славянските национални лексикографии, за да се уеднакви онимичната информация

в славяно-славянските електронни речници“ и малко по-горе: с оглед на „обема (основно име, варианти; мъжко-лични и женско-лични имена; умалителни и пренебрежителни форми; обръщения) и обхвата (родни и интернационални проприи, апелативизации, устойчиви съчетания), до включването на допълнителна информация и до подхода на представянето – превод или транскрипция/ транслитерация.“ (Авторска справка, с. 12).

Становище на доц. С. Петкова

1. „Същевременно обаче в този комплект са включени 3 статии, които са посочени и в автореферата на дисертационния труд, защитен през 2012 г. Става дума за статии V.17, V.18 и VI.22.“ (с.4)

Благодаря на доц. С. Петкова за забележката. Поради многобройните публикации към дисертацията ми не съм обърнала внимание, че въпросните текстове присъстват и в библиографията към нея.

2. „Поради връзката им с текста на дисертацията няма да разглеждам и публикации IV.15, V.16 и V.19.“ (с. 4).

Вж. отговор № 1 към становище на проф. Д. Янкова.

3. „В същото време не мога да не отбележа, че Йорданка Трифонова поставя в центъра на транслатологичните си проучвания проблеми, които не са сред най-актуалните в контекста на академичното образование (а). Тя се фокусира единствено(а)(върху превода на поезия (б)“ (с. 5).

а) Твърдението на авторката не е коректно. Изследвам явления, които се дефинират в превода като „непреводими“ – метафори, урбаноними, екзоними, собствени имена, както и лексикографските аспекти на превода (вж. Списък на публикациите...).

б) Преводът на поезия се определя като „висша форма на превод“. Извън това в курсовете със студентите разработвам превод на най-различни видове текстове (Авторска справка, с. 15).

Становище на доц. Светла Томанова

1. „За участие в настоящия конкурс тя представя една монография и голям брой студии и статии, които заслужават висока оценка, но с уговорката, че не всички са по темата на конкурса“ (с. 3)

Вж. отговор № 2 б) към рецензията на доц. В. Панайотов.

2. но все пак следва да се каже, че по-специално I глава е в голямата си част само леко преработен и допълнен вариант на вече публикувани нейни текстове (вж. публикации 11 и 14) (с. 2)

„Студията Чешки и словашки преводи на поезията на П.К.Яворов (IV.14) и статията Яворов на чешки (IV.11) са в областта на историята на превода и документират началния етап в изследванията ми върху Яворовите преводи... Очертан е кръгът от проблеми, разгледани в

представената по-горе монография“ (Авторска справка, с. 7-8). Включването им в монографията беше неизбежно, тъй като въвеждат в проблематиката.

3. „Изобщо, лингвистичният аспект е твърде слабо застъпен за сметка на вече споменатите други аспекти (с. 2).

Смятам въпроса за превръщането на устната реч в писмен текст за чисто лингвистичен и го разглеждам на с. 84 -130 в книгата.

4. „които безспорно имат приносен характер в областта на семантиката, но не са по темата на конкурса“ (с.3).

Вж. отговор № 2б към рецензията на доц. В. Панайотов

5. „Важен научен принос на д-р Трифонова е участието в колектива (а) на двутомния Чешко-български речник и в редица проекти (б), свързани с практическата преводаческа дейност“ (с. 3).

Твърденията на авторката на становището не са коректни:

а) Чешко-български речник в два тома под редакцията на Св. Иванчев (IX. 30) – букви рї – R, S – Q, окончателна редакция на целия текст в съавторство с още двама редактори, и авторство на предговора към речника (Авторска справка на Йорданка Трифонова, с. 13-14).

б) Автор и координатор съм на два проекта, свързани с практиката на превода: *Language in Tourism* и *e-Мерси за превода!* (Авторска справка на Йорданка Трифонова, с. 15-16).

6. Д-р Трифонова посочва в списъка си с публикации и втора монография (№ 1 в списъка), чиято тема е по-строго лингвистична и транслатологична, но тъй като текстът е под печат, не е предмет на настоящото становище (с. 3).

Всеки конкурент си заслужава хабилитационния труд, с който кандидатстващ срещу него.

Уважаеми членове на Научното жури,

след като обобщих забележките и въпросите в представените от вас рецензии и становища, забелязах, че главните упреци към мен са свързани с голямото количество трудове и продължителната ми тематична работа в определени езиковедски области. Първото смятах за предимство, а не за недостатък, поради което представих широк кръг от изследванията си. Що се отнася до второто – участвам в конкурса само с публикации след годината, в която другият кандидат е започнал професионалния си път и е имал възможност да се развива. Учудващ за мен бе и фактът, че гл. ас. Р. Железарова е смятана за титуляр на дисциплината, тъй като смятах, че конкурсът е именно за избиране на титуляр – поради стечение на обстоятелствата кандидатката Р. Железарова само чете лекциите по дисциплината, без да е оторизирана за това.

Извън това в процеса на процедурата забелязах обстоятелства и факти, които породиха у мен съмнения в обективността ѝ. Поради това ги споделям с вас с молба да се произнесете:

1. В одобрения от Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски“ състав на научното жури (заповед № РД 38 – 214 от 07.04.2016 г. на Ректора на СУ) присъства името на доц. Анжелина Пенчева, която е заявила на първото заседание на журито, че попада в конфликт на интереси и е останала като резервен член на журито, какъвто също е нямала право да бъде. Този факт е бил известен на гл. ас. Р. Железарова, но въпреки това тя не го е съобщила нито на Катедрата по славянско езикознание, нито на Факултетния съвет на ФСФ. Като доказателство за твърдението си мога да представя списъка с членовете на научното жури, който гл. ас. Р. Железарова изпрати по електронната поща на членовете на Катедрата. Нарушила ли е гл. ас. Р. Железарова *Правилника за прилагане на ЗРАС и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“*, като е скрила този факт от Катедрата, ФС на ФСФ и Ректора на СУ?
2. На 9 май т.г. гл. ас. Р. Железарова и доц. А. Пенчева преснимат цялото досие, с което участвам в конкурса. Като доказателство мога да представя декларация на лицето, при което е извършено преснимането, както и други материали. Моля да се произнесете позволява ли процедурата единият от кандидатите в конкурса да се запознае с конкурсните материали на другия кандидат преди законовия срок за публикуването им на сайта на Факултета, смятате ли, че това преснимане по време на процедурата е законно, каква е била целта му, има ли нарушение от страна на гл. ас. Р. Железарова и доц. А. Пенчева? Имала ли е достъп до досието ми гл. ас. Радост Железарова и как е осъществен той – чрез член на научното жури или чрез достъп до стаята с документацията? Предала ли е гл. ас. Радост Железарова доброволно за периода на конкурса ключа си от стаята, в която се провеждат заседанията на журито и в която по това време е могла да се намира документацията на конкурса? Ако документацията е предадена от член на научното жури, имал ли е той право да извърши това и има ли нарушение от негова страна?
3. Когато се запознах с рецензиите и становищата във връзка с конкурса, забелязах в текстовете на проф. Д. Янкова и доц. Св. Томанова степен на сходство, която събуди у мен съмнения в обективността и непредубедеността им. Твърденията на проф. Янкова на с. 6 от становището ѝ и твърденията на доц. Томанова на с. 3 от становището ѝ демонстрират не само съдържателно единомислие, но и висока степен на формална близост, събуждащи съмнение, че или двете авторки са преписвали една от друга, или са използвали подадена им „сламка“, която обаче не е представената от мен авторска справка. Моля председателят на научното жури да се произнесе относно следните изречения в представените становища, които за мен поне са неразбираеми (известно е, че най-сигурното доказателство за преписване е еднаквостта на грешките):

Доц. Св. Томанова:

Обект на съпоставка е и следващата статия от този период (*За границите на метафорите в поезията*, 1998), посветена на превода на трета част от поемата „Едисон” на В. Незвал.

Проф. Д. Янкова

Обект на съпоставка в преводен аспект е другата статия от този раздел („За границите на метафорите в поезията”, 1998), посветена на превода на трета част от поемата „Едисон” на В. Незвал.

Както можете да се уверите от представените рецензии и становища на останалите членове на журито, подобни формални съвпадения в текстовете им отсъстват, независимо от близостта в оценките и използването на авторската ми справка.

Уважаеми г-н Председател на Научното жури,
Уважаеми членове на Научното жури,

Моля да отложите процедурата по произнасянето на журито и да изясните съмненията за компрометирането ѝ.

19 юли 2016 г.

С уважение: Й. Трифонова